

Agatha Christie

HERCULE POIROT

Ljubiteljem detektivskih romanov so imena kot Miss Marple, Philip Marlowe, Jacques Clouseau, Peter Whimsey in Auguste Dupin večini poznana, a med literarnimi detektivi nesporno kraljujeta le dva:
Hercule Poirot in Sherlock Holmes

Arthur Conan Doyle

SHERLOCK HOLMES

Tematska razstava literarnih detektivov

Razstavo pripravil: David Vidmar Čeru

 **KNJIŽNICA
VELENJE**

Agatha Christie

Agatha Christie se je rodila kot Agatha Mary Clarissa Miller, v Torquayu, v angleškem Devonu, ameriškemu očetu in angleški materi. Njen oče, Frederick Alvah Miller, je bil bogat ameriški borznik; njena mati, Clarissa Margaret Boehmer, pa hči vojaškega oficirja.

Med prvo svetovno vojno je Christiejeva najprej delala v bolnišnici in kasneje v lekarni, kar je imelo močan vpliv na njeno delo, saj je veliko umorov v njenih romanih prepletenih z zaužitjem strupa.

Leta 1930 se je Christiejeva poročila z arheologom Maxom Mallowanom. Prav njena potovanja z Mallowanom so pripomogla k nastanku številnih romanov, ki so se dogajali na bližnjem vzhodu.

Tako je denimo roman, ki ga je napisala leta 1934, *Umor na Orient Expressu*, napisala v hotelu, v Istanbulu, v Turčiji. Drugi romani, kot *In potem ni bilo nikogar več*, so se dogajali v Torquayu, njenem rojstnem kraju.

Leta 1971 je prejela britansko odlikovanje Dame Commander.

Agatha Christie je umrla pri starosti 85 let.

Arthur Conan Doyle

Arthur Conan Doyle se je rodil 22. maja 1859 v Edinburgu, na Škotskem, angleškemu očetu Charlesu Altamontu Doyle in irski materi Mary Foley.

Od leta 1876 do 1881 je študiral medicino na Edinburški univerzi in medtem delal v predmestju Birminghama ter pričel pisati kratke zgodbe. Po študiju je deloval kot ladijski zdravnik na križarki.

Njegovo prvo delo je bil roman *Študija v škrlatnem*, ki je izšel leta 1887. V njem je prvič nastopil Sherlock Holmes, ki je povzel značilnosti Doylovega univerzitetnega profesorja Josepha Bella.

Leta 1891 se je Doyle preselil v London, da bi odprl ambulanto. V svoji avtobiografiji je zapisal, da niti en pacient ni prestopil praga ordinacije, in se je zato posvetil pisanju.

V maju 1891, ko je pisal zgodnje, kratke zgodbe o Holmesu, ga je prizadela huda gripa. Po izboljšanju zdravstvenega stanja je spoznal, da ne more hkrati opravljati zdravniške službe in pisati. S tem spoznanjem je kariero zdravnika obesil na klin.

Arthur Conan Doyle je umrl pri starosti 71 let.

Nastanek legende Hercula Poirota

V letih 1929 in 1930 je Agatha Christie zelo veliko pisala in prav to obdobje je za njeno pisanje pomenilo pravi preobrat v karieri. V teh dveh letih sta nastala oba njena najbolj znana lika, Hercule Poirot in Miss Marple.

Sama avtorica je nastanek Hercula Poirota, pronicljivega Belgijca z nezgrehljivim francoskim naglasom, opisala z besedami: »Detektiv mora biti, a seveda noben Sherlock Holmes, sama si ga moram ustvariti, imeti pa mora tudi prijatelja, ki k vsemu pritakne svoje in poskrbi za iztočnice.« Ta prijatelj se pojavi v liku stotnika Arthurja Hastingsa.

Poirot je pravo nasprotje ideala velikega detektiva 19. stoletja. Poirot, upokojeni belgijski policijski oficir, je že na videz nenavaden s svojimi 162 centimetri in brezhibnimi oblačili, ki so sestavljena iz črtastih hlač, suknjiča in telovnika ter ozkih črnih lakastih čevljev ter nezgrehljivega polcilindra, ki ga spremlja sprehajalna palica. V toplejšem podnebju rad obleče belo obleko in si posadi na glavo lahek klobuk.

Njegov največji ponos so njegovi veličastni brki, ki jih skrbno neguje, voska in barva s črno barvo za lase. Pogosto kadi odišavljene ruske cigarete in pije kavo, vročo čokolado, razne likerje in ribezov sirup, kar je za Angleže povsem nerazumljivo.

Rojstvo detektiva Sherlocka Holmesa

Sherlock Holmes je izmišljeni detektiv, ki ga je ustvaril britanski pisatelj sir Arthur Conan Doyle. Četudi je Arthur Conan Doyle želel postati znan kot pisec resnih zgodovinskih romanov, je njegova pripoved o nenavadnem detektivu iz Londona zaokrožila svet in ga izstrelila med priznana imena v literarnem svetu.

Arthur Conan Doyle je imel tekom svojega življenja nekoliko nenavaden odnos do svojega najpomembnejšega lika, in nekajkrat je celo izjavil, da mu je žal, da se je detektiva oprijel tako znan renome. Kljub temu mu je posvetil mnogo let kreativnega ustvarjanja in spisal več del.

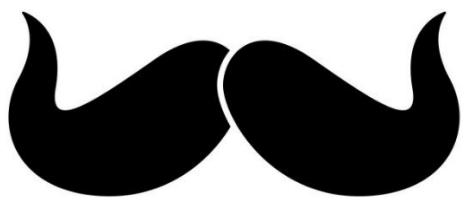
Sherlock Holmes je inteligenčen, analitičen in opazovalen, znan po svoji sposobnosti reševanja zapletenih zločinov s pomočjo deduktivnega sklepanja. Holmes je često nekonvencionalen in ekscentričen, z izrazitim poudarkom na logiki in razumu. Medtem ko njegove metode in osebnost pogosto delujejo hladno in oddaljeno do te mere, da so ljudje predvidevali, da je Sherlock asketik ali pa asekusalec, ima tesen odnos s svojim zvestim prijateljem, dr. Johnom Watsonom, ki je tudi njegov kronist.

Holmes je značilen po svoji pipi, kapi in violini, ki jo igra v prostem času.

In kakšen moč se skriva za skrbno negovanimi brki?

Hercule Poirot je ena najbolj prepoznavnih in trajnih postav v svetu kriminalnih zgodb. S svojim ostrim umom, natančnostjo in izjemnim čutom za podrobnosti je postal eden najbolj priljubljenih literarnih detektivov vseh časov.

Poirotov značaj je kompleksen in večplasten. Njegova najbolj vidna lastnost je nedvomno obsedenost s simetrijo in redom. Vse mora biti natančno in na svojem mestu – od števila in položaja pisal na mizi do urejenosti njegovih brkov. Ta obsedenost z redom in natančnostjo ni zgolj površinska posebnost; je odsev njegovega načina razmišljanja. Poirot verjame, da se v detajlih skriva resnica.

Poirot je mojster psihologije. Medtem, ko se drugi detektivi morda zanašajo na forenzične dokaze ali sledi na kraju zločina, se Poirot pogosto osredotoča na motivacijo, značaj in človeško naravo. Njegovo razumevanje človeške psihe mu omogoča, da razvozla zapletene zločine in razkrije skrivnosti, ki so za druge nedoumljive.

Kljub svoji genialnosti in samozavesti pa Poirot ni brez pomanjkljivosti. Je nekoliko nadut in ponosen na svoj talent, kar mu prinaša tako občudovanje kot posmeh. Njegova malce pedantska narava in izrazit akcent lahko na začetku delujeta kot komična, a ob podrobnejšem pogledu postaneta bistvena elementa njegovega značaja, ki odražata njegovo edinstvenost in globoko predanost resnici.

Hercule Poirot je več kot le detektiv. Je simbol umetnosti dedukcije, razumevanja in iskanja pravice v najbolj zapletenih okoliščinah. A sočasno služi kot opozorilo, da je lahko pretirana pedantnost dvorezen meč.

In kaj zagledamo, ko odpihnemo oblakec dima?

Sherlock Holmes je postal ena najbolj prepoznavnih in priljubljenih literarnih osebnosti v zgodovini detektivskega žanra.

Holmes je v prvi vrsti zaznamovan kot izjemno inteligenčen in analitičen detektiv, zmožen razrešiti skrivnosti in zločine, ki jih večina drugih ne more. Njegova sposobnost opazovanja in sklepanja, kombinirana z nekonvencionalnimi metodami, ga postavlja v razred zase. Njegov značaj poudarja pomen logike, razuma in intelekta.

Vendar pa je njegova obsedenost z razreševanjem zločinov pogosto prikazana tudi kot dvojno rezilo. Njegova odvisnost od dela ga vodi v globoko melanholijo in nestrpnost, kadar ni pred njim nobenega izziva. Ta obsesija je še dodatno poudarjena z njegovimi občasnimi uporabi kokaina, ki ga uporablja kot beg pred dolgočasjem.

Medtem ko je njegova povezanost z dr. Johnom Watsonom globoka in trdna, se zdi, da je do večine ljudi oddaljen in rezerviran. Njegov odnos do žensk je še posebej intriganten; čeprav trdi, da so za njega nepredvidljive, se občasno pokaže, da jih občuduje in ceni, kot je to razvidno iz njegovega odnosa do Irene Adler.

Sherlock Holmes je mojster preobleke in se pogosto preoblači, da bi pridobil informacije ali zavedel osumljence. Ta veščina priča o njegovi prilagodljivosti in odločenosti, da bi razrešil zločin. Je simbol intelekta, logike in analitičnega razmišljanja, hkrati pa je tudi prikaz človeka z globokimi čustvi, obsesijami in slabostmi. Njegov značaj nas uči, da so tudi najbolj briljantni umi lahko ranljivi in polni nasprotij.

V koliko delih se pojavlja Hercule Poirot?

Prvi roman Agathe Christie *Skrivnostna smrt v Stylesu*, je bil izdan leta 1920, in v njem je prvič nastopil Hercule Poirot, ki je kasneje nastopil še v 33 romanih in 54 kratkih zgodbah.

Uspehu prvega romana je sledilo več kot dvajsetletno obdobje, ko je Agatha Christie napisala še številna druga dela, kjer je nastopal njen zagotovo najpomembnejši lik. Med najbolj znana dela s Herculom Poirotom poleg prvega romana spadajo še Trinajst pri večerji (1933), Umor na Orient Ekspresu (1934), Umor v Mezopotamiji (1936), Smrt na Nilu (1937) ter številne zbirke kratkih zgodb, med njimi Herkulovi podvigi (1947).

Kot Arthur Conan Doyle, se je tudi Agatha Christie naveličala svojega najslavnejšega detektiva, Hercula Poirota. Ob koncu 1930-ih let je v dnevnik celo zapisala, da ji je neznosen. Vendar se, v nasprotju z Doylem, ni odločila ubiti svojega detektiva, saj je bil še popularen.

Med drugo svetovno vojno je Christiejeva napisala dva romana, ki sta bila namenjena kot zadnja primera njenih velikih detektivov (tako Hercula Poirota kot Miss Marple).

Obe knjigi sta bili zaklenjeni v bančnem sefu več kot 30 let, in sta bili izdani šele po njeni smrti. Po smrti Agathe Christie je svet leta 1975 dočakal izid zadnje zgodbe Hercula Poirota, romana Zavesa.

Detektivski opus Sherlocka Holmesa

Tudi Sherlock Holmes se v opusu Arthurja Conana Doylea pojavlja v številnih delih, začnši z leta 1887 izdano Študijo v škrlatnem, kateri so sledili še trije romani, in sicer Znak štirih (1890), Baskervillski pes (1901) in Dolina strahu (1914), ter 56 kratkih zgodb, zbranih v skupno pet zbirk.

Sherlock Holmes je viktorijanskim Angležem predstavljal ideal izobraženca in intelektualca, s čimer je postal popularno čtivo. Sherlock Holmes predstavlja enega prvih literarnih likov, ki je dobil svoje skorajda okultne sledilce, ki so Arthurju Conanu Doyleu celo pisali, če se s kakšno odločitvijo v njegovih delih niso strinjali.

Čeprav je Holmes prinesel Doyleu obsežno slavo in finančni uspeh, je pisatelj čutil, da mu prav ta lik preprečuje, da bi se posvetil resnejšim literarnim delom. Doyle je bil tako frustriran zaradi tega, da je leta 1893 v zgodbi Poslednji primer celo ubil svojega detektiva, ko se je ta soočil s svojim zločinskim nasprotnikom Moriartyjem.

Vendar pa je bil zaradi javnega protesta in finančnih spodbud prisiljen oživiti Holmesa v Pustolovščini prazne hiše.

Sčasoma se je Doyle nekoliko pomiril s svojim zvezdnim detektivom. Čeprav je še vedno čutil, da so njegova druga dela bolj pomembna, je priznal Holmesov vpliv in pomen v literarnem svetu. V pismih in intervjujih je izrazil spoštovanje do svojega lika in njegovih sposobnosti.

Hudomušne izjave detektivskega uma

Hercule Poirot sicer velja za strogega in analitičnega, toda nikakor ga ne smemo opisati kot dolgočasnega. Tekom opusa Agathe Christie je Hercule Poirot izjavil marsikatero humorno in direktno izjavo, ki je detektiva še toliko bolj približala bralcem.

Moje ime je Hercule Poirot in sem verjetno največji detektiv na svetu.

– Poirot o svojih sposobnostih

Ni se mi treba sklanjati in meriti odtisov ter pobirati cigaretnih ogorkov in pregledovati upognjenih travnih listov. Dovolj mi je, da se usedem nazaj na stol in razmišljam.

– Poirot o svojem pristopu

Kolikokrat ti moram še reči, mon ami, da opozorila vedno prihajajo od znotraj. Rešitev vsake uganke leži v majhnih sivih celicah možganov.

– Poirot in njegove majhne sive celice

Razumite to, hočem priti do resnice. Resnica, ne glede na to, kako grda je sama po sebi, je vedno radovedna in lepa za tiste, ki jo iščejo.

– Poirot o resnici

Moje globoko prepričanje je, da če nekoga napelješ, da se dovolj dolgo pogovarja s tabo o kateri koli temi, se bo prej ali slej izdal!

– Poirot o človeški naravi

»Prava umetnost je,« je zamrmral, »priganjati si brke! Sočustvujem z vsemi, ki se tega lotijo.«

– Tudi Poirot se je znal pošaliti!

Asketski detektiv z nabrušenim jezikom

Tudi Sherlock Holmes se svoji, skorajda asketski podobi navkljub, velikokrat ni mogel zadržati, in je marsikomu zabrusil s kakšno izjavo, tako indikativno človeške narave, da je postala del vsakdanjega žargona in je v širši uporabi še danes!

Ime mi je Sherlock Holmes. Moja stvar je vedeti, česar drugi ne vedo.

– Sherlock in njegove sposobnosti

Velika napaka je teoretizirati, preden imamo podatke. Neobčutno se začnejo dejstva obračati tako, da ustrezajo teorijam, namesto da bi teorije ustrezale dejstvom.

– Sherlock o znanstveni metodi

Moja stara maksima je, da ko izključiš nemogoče, mora biti vse, kar ostane, pa naj bo še tako neverjetno, resnica.

– Sherlock o resnici

Moj um je kot dirkalni motor, ki se trga na koščke, ker ni povezan z delom, za katerega je bil zgrajen.

– Sherlock je ob dolgočasju zapadel v depresijo

»Kaj pa danes,« sem vprašal, »morfij ali kokain?«

Medlavo je dvignil oči od stare črne usnjene knjige. »Kokain,« je rekel, »sedemodstotna doza. Bi ga radi poskusili?«

– Sherlock svoje odvisnosti nikoli ni jemal resno, marveč se je zavedal absurdnosti

Ali poznate te podrobnosti o Herculu Poirotu?

Poirot je upokojeni belgijski policist, vendar je Christie sprva za svoj lik nameravala uporabiti osebo z drugačnim ozadjem, vključno s šolnikom ali znanstvenikom.

Najzgodnejši opis Hercula Poirota je podal njegov pribočnik Hastings, ki je rekel: »Bil je komaj višji od 5 čevljev in štirih centimetrov, vendar se je držal zelo dostojanstveno. Njegova glava je bila natanko v obliki jajca in vedno je sedel z njo malo na eni strani ... Urejenost njegove obleke je bila skoraj neverjetna; verjamem, da bi mu drobec prahu povzročil več bolečine kot rana od krogle.«

Poirot je nezadovoljen z neredom in je nekoč dejal, da se mu zdi »res nevzdržno, da vsaka kokoš znese jajce drugačne velikosti! Kakšna simetrija je lahko na zajtrkovalni mizi?« Znano je tudi, da ni hotel jesti štruce kruha nepravilne oblike.

Poirot je zelo pozoren na to, kaj pije. Redno uživa vročo čokolado in tisane, nekoč pa je kavo brez kofeina označil za »nagnusno«.

Poirot se je zaljubil samo enkrat v življenju, in to v grofico Vero Rossakoff, njegovo nasprotnico.

Hercule Poirot je bil prvi izmišljeni lik, ki je imel osmrtnico objavljeno v New York Timesu. Naslov na prvi strani časopisa se je glasil: »Hercule Poirot je mrtev. Slavni belgijski detektiv Hercule Poirot je umrl.«

Kako dobro pa poznate Sherlocka Holmesa?

Sherlocka Holmesa je navdihnil kirurg Kraljeve bolnišnice Edinburgh, Joseph Bell. Arthur Conan Doyle je bil njegov pomočnik in je občudoval Josephovo sposobnost opazovanja majhnih podrobnosti in njihovega spreminjanja v velike zaključke. Bell je verjel v moč opazovanja, zato je Doyle ustvaril lik, ki je isto prepričanje uporabil za reševanje skrivnosti.

Sherlock Holmes pogosto najame agente za pomoč pri svojih primerih. Pred dr. Watsonom je Sherlock na primerih večinoma delal sam. Vendar pa vsake toliko novači agente ali mrežo agentov iz mestnega podrazreda. Nekateri od teh agentov so Langdale Pike, ki ga Holmes opisuje kot svojo »človeško referenčno knjigo o vseh zadevah družbenega škandala«, Shinwell Johnson in »Porky« Johnson.

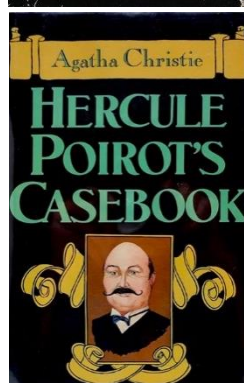
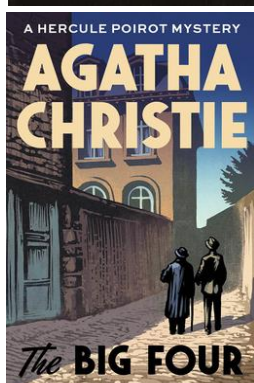
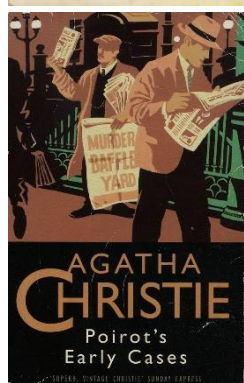
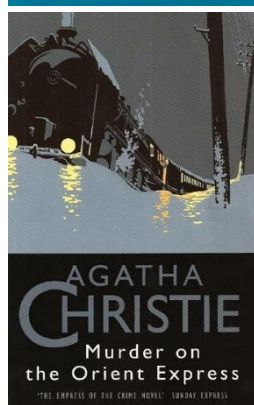
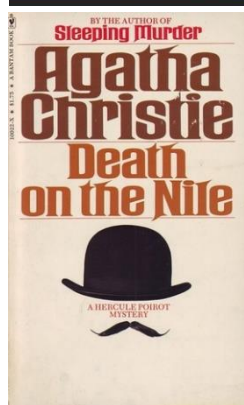
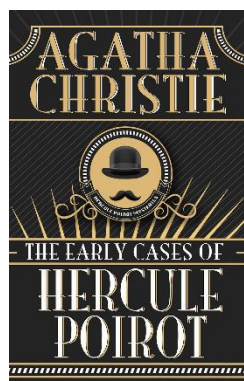
V *Študiji v škrlatu* je Sherlock izjavil, da se ne zaveda dejstva, da se Zemlja vrti okoli sonca, potem ko je to slišal od dr. Watsona, saj poznavanje takih stvari ni povezano z njegovim delom. Izjavil je celo, da bo naredil vse, kar je v njegovi volji, da bo to pozabil.

»Osnove, dragi moj Watson!« Verjetno najbolj znan Sherlockov vzklik so si kasneje izmislili oboževalci.

Sherlock Holmes je najbolj priljubljen filmski lik ... ali vsaj najbolj priljubljen človeški filmski lik! Upodobljen je v 226 filmih, medtem ko je Drakula v 239.

Nekatere izdaje knjig Hercula Poirota

Popularnost del Agathe Christie razodeva tudi število izdaj in prevodov del, mnogih z okrašenimi naslovniciami.

Nekatere naslovnice del Sherlocka Holmesa

Dela Sherlocka Holmesa so še posebno v angleško govorečem svetu žela velik uspeh in doživela mnogo ponatisov.

